

СТАНОВИЩЕ

по конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“
в професионално направление 2.1. Филология (Гръцки език - морфология)

От проф. д-р Анастасия Ничева Петрова
Катедра „Обща лингвистика и старобългаристика“, Филологически факултет
Великотърновски университет „Св. св. Кирил и Методий“

Десислава Йорданова-Петрова е единствен кандидат в конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент“, обявен в ДВ, бр. 46 от 19.05.2026 г. Предоставените за целите на конкурса материали са в пълно съответствие с минималните национални изисквания за научна област 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.1. Филология (Гръцки език – морфология), както и допълнителните изисквания за развитие на академичния състав в ЮЗУ „Неофит Рилски“.

Публикационната дейност на Десислава Йорданова-Петрова показва целенасочена и многогодишна отдаденост на проблемите на съпоставителното изследване на българския и гръцкия език, на теорията и практиката на превода, както и на трудностите и предизвикателствата в преподаването на гръцки език на българи. Научната ѝ продукция, съдържаща 2 монографии и 14 статии, шест от които са публикувани в индексирано в Scopus издание, отговаря напълно на профила на настоящия конкурс. Всяка статия разглежда интересни и значими фрагменти от системата на езика, като морфосинтактичната категория определеност, хибридната глаголна форма причастие, българският ренаратив и неговите съответници в гръцките текстове, деминутивите и аугментативите в българския и гръцкия език и др. Всички предоставени за целите на конкурса публикации носят почерка на своя автор. Като представителна извадка на основните научни идеи в тях могат да бъдат изведени двете монографии, замислени като изследвания с методологическа и практико-приложна стойност.

Книгата „Съпоставителен анализ на причастията в българския и гръцкия език“ (2025), с която Десислава Йорданова-Петрова участва в конкурса, е сериозен опит за представяне на системните различия между българския и гръцкия език и за обяснение на смислово-функционалните особености в употребата на причастните форми в конкретни преводни текстове. Изложението има ясна и стегната структура. В предварителния преглед на партиципиалната система на българския и на гръцкия език са очертани основни дискуссионни въпроси около статуса на причастieto и

характеристиките на това хибридно образуване в системата на българския и гръцкия език. Важността на първата (въвеждаща) част е в аргументирането на идеята, че причастието не може да бъде осмислено като механичен сбор от две части на речта, защото притежава специфична функционално-семантична и синтактична функция. Сложното съчетаване на глаголните (*вид, време, залог, състояние на действието*) и именните (*род, число, определеност/неопределеност*) характеристики на причастната форма превръща предаването на нейния смислов заряд при превод в труден творчески процес. Тази много важна за труда част от изложението изгражда научно-теоретичната основа на последващия анализ на преводен материал. Натрупаният изследователски опит позволява на Десислава Йорданова-Петрова към представените изследователски мнения в програмен вид да изложи и собственото виждане по дискутираните въпроси. Така тази част би придобила още по-задълбочен и завършен вид.

Фокус на труда е анализът на събрания корпус с преводни текстове на гръцки и български, представен във Втора глава. Той отговаря на осъзнатата от автора потребност да се отдели внимание на начина на интерпретиране на формите при превод от един на друг език. Хибридната природа на причастието (едновременно действие и признак) е най-голямото предизвикателство, особено когато липсва пълно структурно съответствие в партиципиалните системи на езиците. Анализът е проведен в нужния микро- или макроконтекст, в който да се проявят основните граматически характеристики и синтактични роли на причастията. Би било интересно разширяването на този анализ в посока към функционално-стилистичните особености на причастните форми в разглежданите художествени текстове. Причастията допринасят за придаване на динамика и експресивност, за управление на вниманието и постигане на многоаспектност на изказа. Именно тези особености на текста трябва да бъдат запазени при превода, неслучайно дефиниран като процес на межкултурна комуникация.

Като първо цялостно съпоставително проучване на системата от причастия в двата езика трудът е научен принос и добра основа за нови изследвания в полето на теорията на превода, както и за качествено преподаване на чужд език. Монографията би спечелила, ако богатият обработен корпус от български и гръцки причастни форми беше организиран в две приложения (индекси). Така читателят получава възможност за бърза справка с регистрираните в преводните текстове форми. Замисленото като бъдещ научен проект систематизиране и анализиране на грешките в речта на българите при употребата на видовете гръцки причастия също би внесло допълнителна дълбочина и завършеност на изследването върху партиципиалните системи.

Монографията „Съпоставителен анализ на членните системи в българския и гръцкия език“ (2020) има за свой обект същността и функциите на категорията определеност в българския и гръцкия език. Тази дискуссионна проблематика е значима както за българското и гръцкото езикознание, така и в балкански, европейски и общотипологичен аспект. Текстът е структуриран логично и в съответствие с интересите на автора към проблемите на превода. Представена е историята и съвременното състояние на граматическата категория в двата езика. Изчерпателно е описан лингвистичният механизъм, чрез който се изразява отношението на говорещия към идентичността на обектите в двете езикови системи. Добре е очертан дискуссионният характер на въпроса за статуса на неопределителната лексема *един* в системата на българския език и са описани допълнителните средства за градиране на идеята за определеност (показателни, неопределителни, обобщителни местоимения като *този, онзи, всеки, някакъв, всякакъв, който и да е*, прилагателни, числителни и др.). Анализът на преводния корпус е съставен от еднакви по обем извадки от български преводи на 10 гръцки художествени произведения и гръцки преводи на 10 български художествени произведения. Той ясно проявява доминиращите функционални еквиваленти в двете езикови системи. Финалът на изложението, който представлява анализ на грешките при употреба на гръцкия определителен член, е опит да бъдат обяснени причините за появата им. Тази част придава методологическа и практико-приложна стойност на труда.

Дескриптивният подход в изследването осигурява изграждането на вярна, но в известна степен затворена в рамките на отделния език представа за категорията определеност. Това добро начало може да бъде надградено с нови интерпретативни теоретични публикации по няколко линии. При разширяване на изследователската призма с допълнителен ракурс към балканската природа на двата езика формулираните изводи за функционално-семантични различия и сходства могат да се задълбочат. Известно е, че много от основните функционални особености на категорията определеност в българския и гръцкия вече ясно са осмислени като част от балканския инвариант в употребата на определителния член (независимо от неговата постпозиция или препозиция). Такива са например използването на категорията определеност за изразяване на генерични значения; словообразователната и транспонираща функция на члена при съществителни за време; йерархията на опозициите (определена форма - обща/нечленувана форма и неопределена форма – обща/нечленувана форма), ясно проявената в задължителната употреба на нечленувани форми в определен контекст; връзка между определеността и други граматически категории на езика (напр.

удвояването на допълнението) и др. Тези особености са коректно описани в съответните раздели за всеки от езиците, но теоретичното интерпретиране на очертаното сходство в по-широк балкански контекст би придало интердисциплинарно звучене на труда. Много от тези идеи са обстойно изложени в по-нови изследвания върху определеността (вж. само книгата на И. Кръпова и Ц. Димитрова „Българският език в европейския езиков ареал“ , 2024).

В заключение, споделените идеи за задълбочаване и разгръщане на изследователския труд на Десислава Йорданова-Петрова са задочен диалог с автора и не омаловажават постигнатите изследователски успехи. Професионалната отдаденост, сериозната научна дейност и упоритото следване на поставените цели са основание с пълна убеденост да предложа на уважаемото жури на гл. ас. д-р Десислава Йорданова-Петрова да бъде присъдена академичната длъжност „доцент“ по професионално направление 2.1. Филология (Гръцки език – морфология) на ЮЗУ „Неофит Рилски“.

14.09.2026 г.

Изготвил: проф. д-р Анастасия Ничева Петрова

STATEMENT

on a competition for the academic position of "Associate Professor"
in the professional field 2.1. Philology (Greek Language - Morphology)

From Prof. Anastasia Nicheva Petrova, PhD
Department of General Linguistics and Old Bulgarian Studies
Faculty of Modern Languages
St. Cyril and St. Methodius University of Veliko Tarnovo

Desislava Yordanova-Petrova is the sole candidate in the competition for the academic position of "Associate Professor," announced in the State Gazette, No. 46 of May 19, 2026. The materials submitted for the purposes of the competition are in full compliance with the minimum national requirements for scientific area 2. Humanities, professional field 2.1. Philology (Greek Language – Morphology), as well as the additional requirements for the development of the academic staff at South-West University "Neofit Rilski".

The publication activity of Desislava Yordanova-Petrova demonstrates a focused and long-standing dedication to the issues of comparative research between the Bulgarian and Greek languages, the theory and practice of translation, as well as the difficulties and challenges in teaching Greek to Bulgarians. Her scholarly output, which includes 2 monographs and 14 articles (six of which are published in a journal indexed in Scopus), fully corresponds to the profile of the current competition. Each article examines interesting and significant fragments of the language system, such as the morphosyntactic category of definiteness, the hybrid verb form of the participle, the Bulgarian renarrative mood and its equivalents in Greek texts, diminutives and augmentatives in Bulgarian and Greek, among others. All publications provided for the competition bear the distinctive signature of their author. As a representative sample of the core scholarly ideas within them, the two monographs can be highlighted, both conceived as studies of methodological, practical, and applied value.

The book "Comparative Analysis of Participles in Bulgarian and Greek" (2025), with which Desislava Yordanova-Petrova participates in the competition, is a serious attempt to present the systemic differences between the Bulgarian and Greek languages and to explain the semantic and functional features in the use of participle forms in specific translated texts. The exposition has a clear and concise structure. In the preliminary review of the participial system of Bulgarian and Greek, the main controversial issues surrounding the status of the participle and the characteristics of this hybrid formation in the system of the Bulgarian and Greek languages

are outlined. The importance of the first (introductory) part lies in substantiating the idea that the participle cannot be understood as a mechanical combination of two parts of speech, because it possesses a specific functional-semantic and syntactic function. The complex combination of verbal (aspect, tense, voice, aspectual meaning/*Aktionsart*) and nominal (gender, number, definiteness/indefiniteness) characteristics of the participial form turns the transfer of its semantic load during translation into a challenging creative process. This very important part of the exposition builds the scientific and theoretical foundation for the subsequent analysis of translated material. The accumulated research experience allows Desislava Yordanova-Petrova to present, alongside the established research opinions, her own view on the discussed issues in a programmatic form. In this way, this part would acquire an even more profound and complete look.

The focus of the work is the analysis of the compiled corpus of translated texts in Greek and Bulgarian, presented in Chapter Two. It addresses the author's recognized need to focus on how these forms are interpreted when translating from one language to another. The hybrid nature of the participle (simultaneously expressing an action and a feature) poses the greatest challenge, especially when there is a lack of full structural equivalence between the participial systems of the two languages. The analysis is conducted within the necessary micro- or macro-context required to reveal the core grammatical characteristics and syntactic roles of the participles. It would be interesting to expand this analysis toward the functional-stylistic features of the participial forms in the examined literary texts. Participles contribute to providing dynamics and expressiveness, managing attention, and achieving a multifaceted discourse. It is precisely these textual features that must be preserved in translation, which is not coincidentally defined as a process of intercultural communication.

As the first comprehensive comparative study of the system of participles in both languages, the work represents a scholarly contribution and a solid foundation for new research in the field of translation theory, as well as for high-quality foreign language teaching. The monograph would benefit if the extensive processed corpus of Bulgarian and Greek participial forms had been organized into two appendices (indices). This would provide the reader with a quick reference to the forms registered in the translated texts. The systematization and analysis of errors made by Bulgarians when using various types of Greek participles - intended as a future research project - would also bring additional depth and completeness to the study of participial systems.

The monograph "Comparative Analysis of the Article Systems in Bulgarian and Greek" (2020) has as its object the nature and functions of the category of definiteness in the Bulgarian and

Greek languages. This debate-heavy topic is significant not only for Bulgarian and Greek linguistics but also from a Balkan, European, and general typological perspective. The text is structured logically and in accordance with the author's interests in translation issues. The history and contemporary state of this grammatical category in both languages are presented. The linguistic mechanism through which the speaker's attitude toward the identity of objects is expressed in the two language systems is comprehensively described. The controversial nature of the question regarding the status of the indefinite lexeme *edin* (one/a) in the system of the Bulgarian language is well outlined, and the additional means for grading the concept of definiteness are described (demonstrative, indefinite, and generalizing pronouns such as *мози, онзи, всеки, някакъв, всякакъв, който и да е*, adjectives, numerals, etc.).

The analysis of the translation corpus consists of equal-sized samples from Bulgarian translations of 10 Greek literary works and Greek translations of 10 Bulgarian literary works. It clearly demonstrates the dominant functional equivalents in both language systems. The conclusion of the exposition, which consists of an analysis of errors in the use of the Greek definite article, is an attempt to explain the reasons for their occurrence. This part lends methodological, practical, and applied value to the work.

The descriptive approach in the research provides an accurate, yet to some extent language-bound, conceptualization of the category of definiteness. This solid baseline can be built upon through new interpretative theoretical publications along several lines. By expanding the research lens to include an additional perspective on the Balkan nature of both languages, the formulated conclusions regarding functional-semantic differences and similarities could be further deepened. It is well known that many of the core functional features of the category of definiteness in Bulgarian and Greek are already clearly understood as part of the Balkan invariant in the use of the definite article (regardless of its postpositive or prepositive position). Such features include, for example: The use of the category of definiteness to express generic meanings; The word-building and transposing function of the article with nouns of time; The hierarchy of oppositions (definite form vs. general/unarticulated form, and indefinite form vs. general/unarticulated form), which is clearly manifested in the obligatory use of unarticulated forms in certain contexts; The connection between definiteness and other grammatical categories of the language (e.g., clitic doubling), among others.

These features are accurately described in the respective sections for each language, but a theoretical interpretation of the outlined similarity within a broader Balkan context would lend an interdisciplinary tone to the work. Many of these ideas are extensively set forth in more

recent studies on definiteness (see, for instance, the book by I. Krapova and Ts. Dimitrova "The Bulgarian Language in the European Linguistic Area", 2024).

In conclusion, the shared ideas for deepening and expanding Desislava Yordanova-Petrova's research work represent a constructive dialogue with the author and do not diminish the research achievements made. Her professional dedication, serious scholarly activity, and persistent pursuit of the set goals provide a firm ground to confidently recommend to the esteemed jury that Chief Assistant Professor Desislava Yordanova-Petrova, PhD, be awarded the academic position of "Associate Professor" in the professional field 2.1. Philology (Greek Language – Morphology) at South-West University "Neofit Rilski".

September 14, 2026

Prepared by: Prof. Anastasia Nicheva Petrova, PhD